Đại hội X: Giới luật, đạo hạnh và chất lượng Tăng đoàn

ISSN: 2734-9195 14:13 07/11/2026

Giá trị của một nhiệm kỳ không chỉ nằm ở những định hướng được tuyên bố, mà ở khả năng biến định hướng thành hành động, biến quyết sách thành kết quả và biến tinh thần phụng sự thành những giá trị thiết thực cho con người và xã hội.

"Hiện nay, Phật giáo là tôn giáo có số lượng tín đồ đông nhất nước ta, có nhiều ảnh hưởng tích cực trong đời sống xã hội, góp phần làm phong phú, sâu sắc thêm giá trị văn hóa, đạo đức truyền thống của dân tộc Việt Nam" - Chủ tịch Quốc hội Trần Thanh Mẫn phát biểu tại Đại hội.

Trong diễn văn khai mạc Đại hội đại biểu Phật giáo toàn quốc lần thứ X, nhiệm kỳ 2026-2031, Trưởng lão Hòa thượng Thích Thiện Nhơn, Phó Pháp chủ Hội đồng Chứng minh, Chủ tịch Hội đồng Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam (GHPGVN), đã đặt ra một thông điệp có ý nghĩa chiến lược: Giáo hội cần tiếp tục đổi mới tư duy, phương thức hoạt động, nâng cao hiệu quả tổ chức và điều hành, đồng thời giữ vững truyền thống và bản sắc Phật giáo Việt Nam.

Đại hội diễn ra đúng dịp kỷ niệm 45 năm thành lập Giáo hội (7/11/1981-7/11/2026), nội dung bài diễn văn không chỉ mang ý nghĩa tổng kết một chặng đường lịch sử mà còn phác họa những yêu cầu phát triển trong giai đoạn tiếp theo.

Từ phương châm hành động đến tư duy quản trị

Điểm nhấn xuyên suốt của diễn văn là Đại hội xác lập phương châm "Kỷ cương - Đổi mới - Hiệu lực - Hiệu quả" cho nhiệm kỳ X.

Đặc biệt, câu luận giải: "Kỷ cương để thống nhất, đổi mới để phát triển, hiệu lực để thực thi, hiệu quả để phụng sự" đã thể hiện mối quan hệ logic giữa bốn yếu tố trong một chỉnh thể quản trị.

Kỷ cương là điều kiện bảo đảm sự thống nhất trong tổ chức và hành động. Đổi mới là động lực giúp Giáo hội thích ứng với những biến chuyển của thời đại. Hiệu lực thể hiện khả năng chuyển hóa chủ trương, quyết định thành hành động cụ thể. Hiệu quả là thước đo giá trị thực tế của hoạt động Phật sự.

Trưởng lão Hòa thượng Thích Thiện Nhơn tuyên đọc diễn văn khai mạc

Đáng chú ý, Hòa thượng đặt yêu cầu nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản trị Giáo hội gắn liền với trách nhiệm của người đứng đầu.

Đây là một định hướng có ý nghĩa vượt ra ngoài công tác điều hành thông thường, bởi một tổ chức chỉ có thể vận hành hiệu quả khi quyền hạn đi đôi với trách nhiệm, chủ trương gắn với cơ chế thực thi và kết quả được đánh giá bằng

những tiêu chí cụ thể.

Từ góc độ Phật học, tinh thần ấy có thể được luận giải trên nền tảng Lục hòa cộng trụ. Sáu nguyên tắc hòa hợp của Tăng đoàn không chỉ hướng đến sự hòa thuận trong đời sống tu học mà còn đề cao sự thống nhất về giới luật, nhận thức và lợi ích chung.

Hòa hợp không đồng nghĩa với xuê xoa; đoàn kết không có nghĩa là né tránh những sai phạm.

Một Giáo hội muốn phát triển bền vững phải có kỷ cương, có nguyên tắc và có trách nhiệm thực thi.

Vì vậy, yêu cầu đặt ra trong nhiệm kỳ X là cụ thể hóa phương châm thành cơ chế vận hành, đó là phân định rõ chức năng, thẩm quyền, trách nhiệm; nâng cao chất lượng phối hợp giữa các cấp; tăng cường kiểm tra, giám sát; khắc phục tình trạng chồng chéo, thiếu đồng bộ trong triển khai phật sự.

Đặc biệt, việc sửa đổi Hiến chương Giáo hội lần thứ VIII cần được nhìn nhận như một cơ hội hoàn thiện thể chế, tạo nền tảng pháp lý và tổ chức cho quá trình đổi mới.

Giới luật, đạo hạnh và chất lượng Tăng đoàn

“Với những kết quả đạt được, chúng ta không tự mãn mà cần phải tích cực phấn đấu hơn nữa để xứng đáng với lời ca ngợi của Đảng và Nhà nước. Tất cả các vị tỳ kheo hãy tích cực hơn nữa, giữ gìn đạo hạnh của mình để xứng đáng là vị tỳ kheo gương mẫu trong thời đại mới, nếu làm được như vậy tôi tin tưởng là Phật giáo chúng ta sẽ vững mạnh hơn nữa và đóng góp được nhiều hơn nữa cho đất nước và dân tộc” - Đức Pháp chủ Giáo hội Phật giáo Việt Nam, Đại lão hòa thương Thích Trí Quảng phát biểu tại Đại hội.

Một nội dung có chiều sâu Phật học nổi bật trong diễn văn là xác định: “Lấy giới luật và đạo hạnh của Tăng Ni làm nền tảng, lấy hoằng pháp và giáo dục làm nhiệm vụ trọng tâm, và lấy phụng sự nhân sinh làm phương châm hành động”.

Đây không đơn thuần là sự sắp xếp các nhiệm vụ Phật sự, mà là xác lập một trật tự ưu tiên trong chiến lược phát triển Giáo hội. Giới luật và đạo hạnh là nền tảng; giáo dục và hoằng pháp là phương thức phát triển; phụng sự nhân sinh là mục tiêu hướng đến.

Trong truyền thống Phật giáo, giới luật có vai trò duy trì sự thanh tịnh và hòa hợp của Tăng đoàn. Đạo hạnh là biểu hiện cụ thể của quá trình tu tập, chuyển hóa và thực hành giáo pháp.

Bởi vậy, sự phát triển của Giáo hội không thể chỉ được đo bằng quy mô tổ chức, số lượng tự viện hay các hoạt động Phật sự, mà trước hết phải được đánh giá bằng chất lượng tu học và phẩm hạnh của người xuất gia.

Định hướng của Hòa thượng về nâng cao chất lượng giáo dục, đào tạo Tăng Ni và xây dựng đội ngũ kế thừa có đạo hạnh, trí tuệ, năng lực, bản lĩnh hội nhập đã mở ra yêu cầu đổi mới căn bản công tác đào tạo.

Người kế thừa Giáo hội không chỉ cần am hiểu kinh điển, vững vàng giới luật mà còn phải có năng lực quản trị, tư duy khoa học, khả năng ứng dụng công nghệ và đối thoại với xã hội hiện đại.

Cùng với đó, đổi mới phương thức hoằng pháp phải trở thành nhiệm vụ trọng tâm. Việc đưa những giá trị từ bi, trí tuệ và tỉnh thức vào đời sống đòi hỏi Giáo hội không chỉ duy trì phương thức truyền bá giáo pháp truyền thống mà còn phải thích ứng với không gian số và nhu cầu tâm linh đa dạng của xã hội.

Tuy nhiên, công nghệ chỉ là phương tiện; chiều sâu giáo pháp và sự chuyển hóa con người mới là mục đích. Đây cũng là điểm cần đặc biệt lưu ý: Phát triển Phật giáo trong thời đại mới không phải là chạy theo xu hướng hiện đại bằng mọi giá, mà là sử dụng thành tựu hiện đại để bảo vệ, truyền bá và làm sáng tỏ những giá trị cốt lõi của đạo Phật.

Từ phụng sự nhân sinh đến kiến tạo mô hình Giáo hội phát triển bền vững

Trong diễn văn, Hòa thượng Thích Thiện Nhơn nhấn mạnh yêu cầu phát huy tinh thần nhập thế, tích cực tham gia từ thiện, an sinh xã hội, bảo vệ môi trường, ứng phó biến đổi khí hậu, xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân tộc và đồng hành cùng sự nghiệp xây dựng, bảo vệ Tổ quốc.

Nhìn lại nhiệm kỳ IX, diễn văn ghi nhận các chương trình từ thiện, an sinh xã hội của Tăng Ni, Phật tử cả nước đạt trị giá trên 7.500 tỷ đồng.

Thành tựu này phản ánh khả năng huy động nguồn lực xã hội và tinh thần từ bi, cứu khổ của Phật giáo Việt Nam.

Tuy nhiên, định hướng nhiệm kỳ X gợi mở một yêu cầu rộng hơn, đó là phụng sự nhân sinh không chỉ là cứu trợ khi khó khăn xảy ra, mà còn phải chủ động góp phần giải quyết những vấn đề lâu dài của cộng đồng.

Điều đó đòi hỏi hoạt động Phật sự cần chuyển từ hỗ trợ đơn lẻ sang những chương trình có tính bền vững; từ thiện vật chất phải kết hợp với giáo dục đạo đức, chăm sóc đời sống tinh thần, hỗ trợ người yếu thế và bảo vệ môi trường.

Đây chính là cách đưa tinh thần nhập thế từ nhận thức thành năng lực phụng sự thực tiễn.

Bên cạnh đó, việc Hòa thượng đề cập đến Đại lễ Vesak Liên hợp quốc năm 2025, hoạt động đối ngoại và nghiên cứu Phật học cho thấy hội nhập quốc tế là một hướng phát triển quan trọng.

Nhưng vị thế Phật giáo Việt Nam trong cộng đồng quốc tế không chỉ được khẳng định qua những sự kiện quy mô lớn, mà còn phải được chứng minh bằng chất lượng nghiên cứu, giá trị học thuật, năng lực đối thoại và những đóng góp thực chất cho hòa bình, đạo đức và phát triển bền vững.

Từ những thông điệp trong diễn văn, có thể nhận diện ba chuyển dịch chiến lược mà Giáo hội cần kiên trì thực hiện: từ mở rộng tổ chức sang nâng cao chất lượng quản trị; từ phát triển số lượng sang nâng cao chất lượng Tăng đoàn; từ duy trì phương thức hoạt động sang đổi mới năng lực hoằng pháp và phụng sự xã hội.

Điều quan trọng nhất là biến những định hướng ấy thành chương trình hành động có mục tiêu, lộ trình, trách nhiệm và tiêu chí đánh giá cụ thể.

Bởi một phương châm chỉ thực sự có giá trị khi được thể hiện trong thực tiễn; một quyết sách chỉ có ý nghĩa khi tạo ra chuyển biến; và một chiến lược chỉ được khẳng định khi mang lại hiệu quả lâu dài.

Diễn văn khai mạc Đại hội X của Hòa thượng Thích Thiện Nhơn vì thế không chỉ là lời mở đầu cho một kỳ Đại hội, mà còn đặt ra những vấn đề có ý nghĩa chiến lược đối với tương lai GHPGVN.

Sau 45 năm xây dựng và trưởng thành, Giáo hội đứng trước yêu cầu phát triển ở một trình độ mới: vững vàng về giới luật, trang nghiêm về đạo hạnh, hiện đại trong quản trị, đổi mới trong hoằng pháp và sâu sắc trong phụng sự.

Giá trị của một nhiệm kỳ không chỉ nằm ở những định hướng được tuyên bố, mà ở khả năng biến định hướng thành hành động, biến quyết sách thành kết quả và biến tinh thần phụng sự thành những giá trị thiết thực cho con người và xã hội.

Đó cũng chính là ý nghĩa sâu xa của phương châm “Kỷ cương - Đổi mới - Hiệu lực - Hiệu quả” mà Đại hội X hướng tới.

Bài và ảnh: **Phương Viên**